

Høyesterettsdommere i kringel

Oppgjøret om de hemmelige tjenester har skapt bitter strid i Høyesterett. Høyesterettsdommer Jens Bugge nekter å sitte i retten sammen med kollega Ketil Lund.

ASLAK BONDE

Det har aldri skjedd før i Høyesteretts historie: En dommer følger seg så krenket av en annen dommer at han nekter å samarbeide. Høyesterettsjustitiarius og de andre dommerne blir enige om å føye ham, og endrer sammensetningen av retten slik at de to ikke møtes.

Bakgrunnen er Ketil Lunds rolle som leder for kommisjonen som gransket de hemmelige tjenester. Kommisjonen kritiserte blant andre høyesterettsdommer Jens Bugge fordi han i sin tid som leder for kontrollutvalget for de hemmelige tjenester ikke reagerte på politisk kartleggingsvirksomhet.

Etter at Lund-kommisjonen kom med sin rapport, skrev Bugge et brev der han blant annet hevdet at medlemskap i AKP (m-l) i seg selv måtte anses som straffbart. Denne begrunnelsen mener Lund at Bugge kom på i ettertid og han sa i stortingshøringene om Lund-rapporten at han «simpelt-hen reagerer litt på dette».

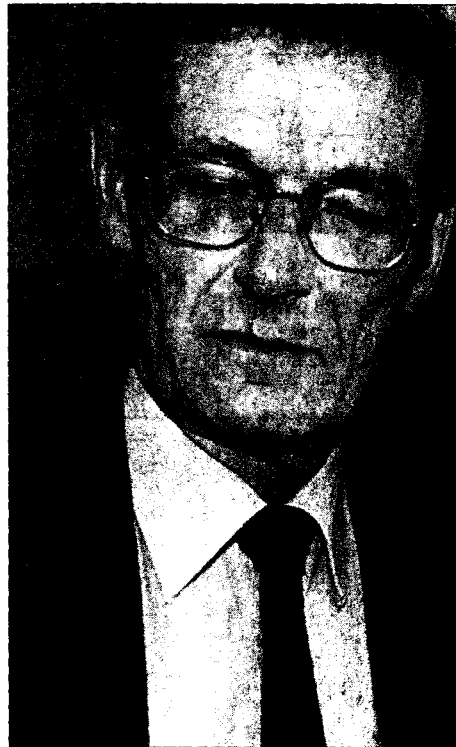
Ketil Lund hevdet i høringen at våre rettslige synspunkter ble funnet på i etterkant og fabrikkert for å legitimere overgrep. Det er det jeg har reagert på, sier Jens Bugge til Aftenposten.

Forsvrig vil han ikke gi noen kommentarer. Det vil heller ikke Ketil Lund.

Ekstraordinært

Direktør Gunnar Bergby i Høyesterett forteller hva som har skjedd:

«I forbindelse med Stortingets høringer med Lund oppsto det et sterkt personlig motsetningsforhold mellom de to. Bugge tok dette opp med meg, og sa at han ikke kunne sitte sammen

IKKE-FORHOLD: De to høyesterettsdommerne Jens Bugge (t.v.) og Ketil Lund har utviklet en så sterk antipati i forhold til hverandre at de ikke kan domme sammen.

med Lund i retten. Saken ble da drøftet på et dommermøte i begynnelsen av mai, der Lund og Bugge var fraværende. Konklusjonen ble at man i denne ekstraordinære situasjonen skulle gjøre unntak fra de prinsippene som gjelder for sammensetningen av retten, forteller Bergby.

Når Høyesterett ikke avgjør saker i plenum, er den inndelt i to avdelinger med fem dommere hvert sted. Det er et viktig prinsipp at de 18 høyesterettsdommerne og justitiarius ruller slik at det stadig blir nye personsammensetninger i rettene. Sammensetningen skal være tilfeldig. Ved to anledninger har den tilfeldige sammensetningen ført til at Bugge og Lund havnet i samme rett, men da har Bergby ordnet det slik at det likevel ikke skjedde.

«Dette er prinsipielt uakseptabelt, sier advokat Ole Jakob Bae - en av dem som møter oftest i Høyesterett.

«Det er en gylden regel i rettsvesenet at tilfeldighetsprinsippet skal gjelde. Det prinsippet brytes når man får en situasjon som denne, sier Bae.

Lederen i advokatforeningen, Atle Helljesen, som også møter ofte i Høyesterett, er ikke enig med Bae i at det er så prinsipielt vanskelig. Han viser til at man i lavere rett stadig fraviker tilfeldighetsprinsippet.

«Det som likevel er klart, er at Høyesterett må løse denne saken. Dessuten viser jo dette at det kan være uheldig å bruke høyesterettsdommere i granskingutvalg. De kan komme i en situasjon der de enten blir overprøvet av sine kolleger, eller må kritisere dem, sier

Helljesen. Han sier at advokatene ved Høyesterett setter pris både på Lund og Bugge, og at han «har forståelse for Bugges syn».

Uholdbart

«Mange av dem Aftenposten snakket med i går, nekter å uttale seg offentlig. Saken er tydelig meget betent og det er også mange, langvarige personlige vennskapsomstøt på prøve.

Gunnar Bergby benytter seg trolig av tidens underdrivelse når han fastslår at han «ikke tror Bugge og Lund omgås privat...». Etter det Aftenposten forstår,

er forholdet ikke-eksisterende.

«Det må jo skape uholdbare interne forhold i en dommerstab når slike følelser spilles ut, sier Ole Jakob Bae, som hadde forventet at dommere «i større grad kan kontrollere sine egne følelser».

Gunnar Bergby sier at personmotsetningene ikke har smittet til de andre høyesterettsdommerne og at det ikke er oppstått en Lund- og Bugge-leir i landets øverste domstol.

«Vi har vanligvis ekstremt gode kollegiale forhold. Dette er ekstraordinært, fastslår han.

Hvor lenge det ekstraordinære skal vare, vet ingen. Høyesterettsjustitiarius Carsten Smith har sagt at han vil drøfte situasjonen på nytt i et dommermøte før årsskiftet.

«I forbindelse med Stortingets høringer med Lund oppsto det et sterkt personlig motsetningsforhold mellom de to»

GUNNAR BERGBY, direktør i Høyesterett

«Dette er prinsipielt uakseptabelt. Det er en gylden regel i rettsvesenet at tilfeldighetsprinsippet skal gjelde»

OLE JAKOB BAE, høyesterettsadvokat

- Søk avskjed!

«En dommer som ikke vil innrette seg etter arbeidsordningen i Høyesterett, bør overveie å finne seg ny jobb.

Eivind Smith

KÅRE M. HANSEN

Det mener professor Eivind Smith, en av landets fremste eksperter på offentlig rett. Han finner det prinsipielt uakseptabelt at det skal innføres særordninger ved landets fremste domstol fordi to dommere kringler, og tillater seg å skissere en løsning:

«Den høyesterettsdommer som ikke vil innrette seg etter vanlige regler, bør vurdere å søke avskjed.

Smith har kjent til at det har vært uoverensstemmelser mellom et par av dommerne i Høyesterett, men var overrasket over omfanget da Aftenposten ba om en kommentar i går kveld.

- Pinlig

«Med forbehold om at avisens opplysninger er riktige, finner jeg situasjonen som har oppstått uakseptabel. Ordningen med rotasjon og tilfeldig sammensetning av Høyesteretts avdelinger bygger på viktige

prinsipielle betraktninger. Enten er de fortsatt gyldige, og da må Høyesterett stå på dem også i denne saken, eller så er betraktningene ikke lenger så tungtveiende. Da må man i så fall ta hele ordningen opp til revisjon på generelt grunnlag. Jeg er ikke kjent med at det er planer om en slik revisjon. Da må den enkelte dommer innrette seg etter den ordningen som gjelder. Hvis det er umulig for ham eller henne, er det fristende å si at vedkommende heller får søke avskjed, sier Smith.

Såvidt han vet er et slikt utslag av dommerkrangel enestående i Høyesteretts historie.

«Jeg synes saken høres utrolig ut. Den skaper et nesten pinlig inntrykk av forholdene i Høyesterett, sier professor Eivind Smith.

Handwritten notes: 4p and 1/10-97